Fefeo Analyse

Mennesker i beskæftigelsessystemet med senfølger efter seksuelle overgreb

En overset gruppe i dansk arbejdsmarkedspolitik

Fefeo

Viden og handling ved seksuelle overgreb

Udarbejdet af Fefeo, marts 2026

Policy abstract

Fra 1. juli 2026 får kommunerne et markant større råderum i beskæftigelsesindsatsen: færre proceskrav i kontaktforløb, mere fleksible rammer for tilbud, og fri organisering af den tværfaglige indsats (herunder afskaffelse af krav om rehabiliteringsteams).

Det råderum kan – hvis det bruges strategisk – forbedre effekten for en restgruppe, som ofte er overset, og kan have lange, dyre og sammenbrudsprægede forløb.

Problemet: En væsentlig – men ofte uerkendt – del af fastlåste borgere i beskæftigelsessystemet lever med senfølger efter seksuelle overgreb i barndom/ungdom.

For borgere med senfølger handler udfordringen ikke kun om "traumereaktioner" i almindelig forstand, men om vilkårene i selve mødet med en autoritet. Beskæftigelsessystemet sætter rammer, tempo og mødefrekvens, bestemmer ofte stedet for mødet og kan træffe afgørelser med direkte konsekvenser. Denne magtasymmetri kan – især ved senfølger efter seksuelle overgreb – genaktivere mistillid, overtilpasning ("jeg siger det rigtige") eller undgåelse, og dermed øge risikoen for sammenbrud. Derfor er tryghed i kontakten en forudsætning for, at dialog og progression kan få fodfæste, og skal løbende plejes af den faste kontaktperson.

Reformen er en mulighed

Når krav om faste processer reduceres, bliver det reelt muligt at:

1. tilrettelægge en stabiliserende rækkefølge (først stabilisering/behandling derefter job/uddannelse), inden for rammerne af den gældende rådighedsforpligtelse,
2. gøre **kendskab til senfølger efter seksuelle overgreb** til en standard (forudsigelighed, kontinuitet, belastningsstyring)
3. skabe **helhedsorientering med én planlogik** frem for parallelle planer.
4. forløse fastlåste indsatser, der i dag anslået koster **1.2 - 3.0 mia. kr årligt**

Kommunernes muligheder fra 1. juli 2026

1. **Giv ro i sager med lav progression**: brug fleksibiliteten i kontaktforløb og tilbud til at skabe ro, stabilisering og behandlingsunderstøttelse, før der eskaleres med krav.
2. **Viden om senfølger som "default"** i mødet: fast kontaktperson, færre skift, klar dagsorden, skriftlige aftaler, realistiske delmål og tydelig prioritering.
3. **Ny tværfaglig organisering uden rehabiliteringsteam-kravet**: kommuner skal stadig sikre relevante fagligheder – skab en model, der faktisk understøtter kontinuitet og behandlingssamarbejde (psykiatri/somatik/social).

Kommunerne kan fremover øge effekten ved at måle progression bredere end aktivitet: stabil funktionsevne, fastholdt behandling, færre sammenbrud og gradvis arbejdsmarkedstilknytning.

Analysens indhold

1. Resumé 4
2. Begreber og afgrænsning 5
3. Beskæftigelsespolitikkens fastlåste forløb 6
4. Beskæftigelsespolitikkens blinde vinkel 9
5. Nye muligheder fra 1. juli 2026 11
6. Seksuelle overgreb og senfølger 14
7. Marginalisering på arbejdsmarkedet. 16
8. Muligheder i reformen 17
9. En senfølgerbevidst tilgang i kommunerne 19
10. Opsummering 22
Appendix 1: Visitationsmodel for senfølgerramte 24
Fefeo som videns- og kompetenceaktør 29
Noter og kilder 30

1. Resumé

Danmark har i de seneste tre årtier haft stor succes med en aktiv beskæftigelsespolitik, der kombinerer tidlig indsats, aktivering og incitamenter med et stærkt fokus på selvforsørgelse. Danmark ligger i dag blandt EU-landene med høj beskæftigelse og i 2023 var beskæftigelsesgraden for 20–64-årige 76,6 %. Det er 6,2 procentpoint over EU-gennemsnittet.

Succesen dækker dog over en restgruppe, som i stigende grad består af borgere med komplekse helbreds- og livsproblemer, herunder langvarig marginalisering, kronisk sygdom, psykisk mistrivsel og social udsathed. For en del af disse borgere handler barriererne mindre om kvalifikationer og match, og mere om sammensatte tilstande, der påvirker funktionsevne, stabilitet og evnen til at indgå i forløb over tid.

Denne analyse argumenterer for et senfølgerbevidst spor, hvor for eksempel senfølger efter seksuelle overgreb indgår som en central forklaringsramme for, hvorfor nogle borgere ikke profiterer af standardindsatser. Analysen sandsynliggør, at seksuelle overgreb kan være den bagvedliggende årsag til mistrivsel for en gruppe af de mennesker, der i dag er fastlåst i lange mislykkede forløb.

Når senfølger ikke genkendes, risikerer standard indsatser med gentagne krav, korte frister og sanktioner at skabe øget stress, undgåelse og sammenbrud. I praksis kan senfølger misfortolkes som manglende motivation eller vilje til samarbejde, selvom de snarere afspejler et funktionsniveau, der svinger med triggere, utryghed og belastning.

Analysens centrale pointe er, at hvis målet er varig tilknytning til arbejdsmarkedet, kræver det i nogle sager en ny tilgang: først stabilisering og relevant behandling, og derefter progression mod uddannelse eller job.

En ny tilgang er blevet mulig med den seneste beskæftigelsesreform, der giver kommunerne flere muligheder fra den 1. juli 2026. Reformen giver kommunerne et større skønsrum til netop det og aktivloven rummer allerede i dag mulighed for at undlade sanktion, hvis kommunen konkret vurderer, at det ikke vil fremme borgerens rådighed. Systemet behøver med andre ord ikke modarbejde helbredelse og funktionsevne, hvis skønnet bruges aktivt.

Hovedpointer

Fastlåste forløb kan ofte skyldes, at den bagvedliggende årsag er skjult.
Mange møder systemet med symptomer og livsproblemer som sygdom, misbrug, økonomiske problemer, arbejdsløshed eller ustabilitet. Senfølger kan være en underliggende forklaringsfaktor, som ikke bliver identificeret i visitation og sagsbehandling.

Standardiserede krav kan ramme ved siden af og forværre forløbet.
Kontrol, sanktioner, uforudsigelighed og høje rådighedskrav kan for senfølgeramte borgere udløse stressreaktioner, undgåelse og sammenbrud, isolation mm.. Borgerens adfærd kan misfortolkes som "manglende motivation", selvom den er betinget af senfølger.

2. Begreber og afgrænsning

Denne analyse bruger tre centrale begreber:

Traumer

Belastende oplevelser, som kan påvirke stresssystem, følelsesregulering, kognition og sociale relationer.

Senfølger efter seksuelle overgreb

Et mønster af længerevarende psykiske, fysiske og sociale vanskeligheder i voksenlivet, der kan tilskrives seksuelle overgreb i barndom eller ungdom. Senfølger er ikke én diagnose, men en bred problemprofil.

Målgruppen i beskæftigelsessystemet

Primært borgere i lange, komplekse forløb (fx aktivitetsparate, længerevarende sygemeldte, ressourceforløb og borgere på kanten af førtidspension), hvor progression udebliver trods gentagne standardindsatser.

Analysen handler således ikke om den gennemsnitlige ledige, men om den gruppe af borgere i fastlåste forløb, hvor belastning fra senfølger efter seksuelle overgreb kan være en væsentlig – og ofte overset – forklaring på manglende effekt af indsatsen.

Senfølger efter seksuelle overgreb bør ikke automatisk rubriceres som 'traumer' eller håndteres via en generel 'traumebevidst tilgang'. Senfølger er ofte bredere og mere hverdags- og funktionsnære end traumebegrebet og kan være til stede uden dominerende traumereaktioner.

I beskæftigelseskontekst er det ofte ikke traumesymptomer i sig selv, men manglende tillid, belastningsintolerance og uforudsigelige systemkrav, der afgør, om dialog om beskæftigelse bliver mulig.

En senfølgebevidst tilgang øger derfor muligheden for at arbejde konkret med stabilitet, rammer og relationel tryghed uden at psykiatrisere borgeren eller kræve eksponering.

3. Beskæftigelsespolitikkens fastlåste forløb

Den aktive beskæftigelsespolitik har i de seneste årtier været kendetegnet ved:

- Rådighedsforpligtelse og aktiveringskrav
- Økonomiske incitamenter og sanktioner
- Fokus på hurtig jobformidling og overgang til selvforsørgelse.

Udviklingen har bidraget til en lavere "klassisk" ledighed, og samtidig isoleret mange borgere i lange fastlåste forløb: en gruppe mennesker, hvor barriererne ikke primært handler om match og kvalifikationer, men om helbred, psykisk mistrivsel og social udsathed.

Danmarks Statistik opgør, at der i december 2025 var 75.100 fuldtidsledige på dagpenge og 14.400 fuldtidsledige på kontanthjælp — sidstnævnte dækker udelukkende jobparate kontanthjælpsmodtagere. Jobindsats viser derudover, at der i juli 2025 var 83.700 kontanthjælpsmodtagere i alt, når alle modtagere af den nye samlede ydelse medregnes. Det skal dog bemærkes, at dette tal ikke er direkte sammenligneligt med tidligere opgørelser, da uddannelseshjælp og SHO-ydelse fra 1. juli 2025 er lagt sammen med kontanthjælp som én ydelse. Uanset opgørelsesmetode er der fortsat en betydelig gruppe med behov for en målrettet indsats.

Antallet af førtidspensionister steg i 2024 til omkring 239.000, og Danmarks Statistik fremhæver, at stigningen især ses blandt personer under 40 år. VIVE peger tilsvarende på, at andelen af førtidspensionister blandt 17–39-årige er steget fra 2,1 % i 2019 til 2,9 % ved indgangen til 2025.

I disse grupper er det sandsynligt, at en del lever med senfølger fra seksuelle overgreb. Senfølger kan påvirke funktionsevne og stabilitet. Når senfølger ikke indgår i vurderingen, kan indsatsen komme til at adressere borgerens aktuelle problemprofil uden at skabe den nødvendige stabilisering, der gør progression realistisk.

Lange forløb har lav effekt

Når en borger har lange fastlåste forløb, er omkostningen ikke kun den månedlige ydelse. Den offentlige udgift består af summen af:

- gentagne indsatser og afklaringer med lav effekt,
- parallelle planforløb på tværs af forvaltninger,
- hyppige skift i kontaktpersoner og forløbsdesign,
- forhøjet brug af sundhed/psykiatri i komplekse sager,
- samt den langsigtede risiko for varig marginalisering.

I tilfælde, hvor senfølger efter seksuelle overgreb er en *skjult* forklaringsfaktor, risikerer systemet at investere i indsatser, der ikke matcher funktionsniveauet og derfor giver lav effekt. Når forløb således bliver fastlåste eller forlængede, øger det risikoen for nye sammenbrud og kan i sidste ende skubbe flere i retning af varig offentlig forsørgelse.

Det er en central pointe i analysen, at beskæftigelsessystemet ofte er indrettet til at arbejde med det, der er synligt i sagen (symptomer, adfærd og funktion), mens den bagvedliggende årsag – fx overgreb, vold, omsorgssvigt eller andre traumatiserende erfaringer – forbliver ubelyst og derfor ikke bliver styrende for valg af indsats.

Det skal understreges, at problemet ikke er, at jobcentre "gør for lidt". De gør snarere for meget, for logikken bag standardindsatsen er ofte designet til en anden gruppe mennesker: standardindsatsen forudsætter en vis grad af stabil funktionsevne, forudsigelighed i hverdagen og mulighed for at reagere hensigtsmæssigt på krav og incitamenter.

Nuværende omkostningsniveau - anslået

Når man lægger forsørgelse sammen med myndighedstid, gentagne tilbud/afklaringer og et typisk forhøjet sundheds- og psykiatriforbrug i komplekse sager, er det realistisk at arbejde med en samlet offentlig omkostning i størrelsesordenen 200.000–300.000 kr. pr. år pr. langvarig sag i kontanthjælpssystemet.

Det er ikke et officielt enhedstal, men en arbejdshypotese til at illustrere størrelsesordenen, når man regner det hele med.

Lange forløb bliver gradvist mere kommunale

Lange forløb præget af lav effekt og gentagne sammenbrud er ikke alene belastende for det enkelte menneske. Det er også en dårlig investering, fordi omkostningen over tid i stigende grad bliver en vedvarende kommunal udgift som følge af refusionsordningerne.

Der findes ikke danske registertal, der direkte kobler seksuelle overgreb i barndommen til senere forløb i beskæftigelsessystemet. Man kan dog opstille et forsigtigt, transparent estimat ved at kombinere delresultater:

- En langvarig restgruppe (fx ≥ 1 år i kontanthjælpssystemet) ligger i størrelsesordenen omkring 50.000 personer.
- I de langvarige forløb har en betydelig del udfordringer med et stabilt liv.
- International viden viser, at blandt personer med komplekse psykiske belastninger er andelen med en historik med seksuelle overgreb ofte betydelig. (se noter)

Et konservativt regnestykke kan således opstilles:

50.000 (langvarige forløb) × 0,50 (psykisk problemprofil) × 0,25–0,40 (overgrebshistorik)
= **6.000–10.000 personer**

Det er et nøgternt interval for, hvor mange der plausibelt kan have en senfølgerprofil, og derfor risikerer at blive mødt med mislykkede indsatser.

Milliard omkostning, når indsatsen ikke rammer rigtigt

På trods af denne forsigtige antagelse, udgør 6.000–10.000 personer en betydelig gruppe i beskæftigelsessystemet. Denne gruppe mødes i praksis med standardiserede forløb uden tilstrækkelig bevidsthed om senfølger efter seksuelle overgreb, hvilket kan øge risikoen for sammenbrud, gentagne afklaringer, behandlingsfrafald og forlængede forløb.

Den årlige omkostninger til denne fastlåste gruppe i systemet kan således anslås til:

6.000–10.000 personer × 200.000–300.000 kr./år = **1,2–3,0 mia. kr. årligt.**

4. Beskæftigelsespolitikkens blinde vinkel

Den klassiske jobcenterlogik antager i praksis, at borgeren med den rette motivation, støtte og et passende pres kan bevæge sig mod job og selvforsørgelse. For mange borgere virker det.

For borgere med svære senfølger kan virkeligheden være en anden:

- **Krav og kontrol kan aktivere trusselssystemet**
  Sanktionstrusler, standardkrav og gentagne afklaringsforløb kan udløse angst, undgåelse eller sammenbrud.

- **Uforudsigelighed kan være en trigger**
  Skiftende sagsbehandlere, korte frister og uvarslede ændringer kan forstærke stressreaktioner.

- **Adfærd kan misfortolkes**
  Manglende fremmøde, passivitet eller "modstand" kan være betinget af senfølger og ikke udtryk for viljesvigt.

- **Forløb kan blive selvforstærkende**
  Når borgeren ikke kan leve op til krav, kan skam og nederlag øges, og tilknytningen til systemet bliver mere konfliktfyldt.

Der findes kvalitativ viden, som understøtter, at borgere med senfølger efter seksuelle overgreb kan opleve mødet med velfærdssystemet – herunder beskæftigelsesrettede forløb – som belastende, særligt når mødet er præget af afvisning, uforudsigelighed eller manglende tilpasning til borgerens funktionsniveau.

En del af forklaringen på denne dynamik ligger i selve systemets incitamentsstruktur. Kommunerne måles i dag på progression og varighed. Altså hvor hurtigt borgere bevæger sig mod selvforsørgelse, og hvor længe de befinder sig på offentlig forsørgelse. Det skaber et institutionelt pres for at rykke frem i forløbet, som ikke nødvendigvis er synkroniseret med den senfølgerramte borgers faktiske funktionsevne eller behandlingsbehov.

Sagsbehandleren kan have gode intentioner og solid faglig indsigt og alligevel befinde sig i en struktur, hvor systemets tidslogik og borgerens healinglogik trækker i direkte modsat retning.

For borgeren opleves det som endnu et system, der har sin egen dagsorden. For medarbejderen kan det skabe faglig afmagt, når man ved, hvad der ville hjælpe, men ikke kan tilrettelægge indsatsen derefter. Dette er ikke en kritik af den enkelte sagsbehandler eller leder, men en strukturel pointe: et system designet til at måle hastighed vil have svært ved at understøtte de forløb, hvor det at tage sig tid er selve forudsætningen for effekt.

Det er med andre ord "vigtigt at have en høj andel af fagrelevant personale, og at alle medarbejdere med kontakt til borgerne deltager i en form for opkvalificering, så ingen medarbejdere risikerer at stille en senfølgerramt borger over for en lukket dør eller andre potentielt triggende situationer." *(Kilde: VIVE-rapport, se noter).*

En senfølgerbevidst tilgang på organisationsniveau bør således eksplicit have som mål at undgå retraumatisering ved, at medarbejdere og ledelse i højere grad kan genkende og forstå senfølger og tilpasse rammerne derefter.

AFSNIT 4 · DEN BLINDE VINKEL

To logikker — ude af takt med hinanden

Systemets logik
Hvad kommunen måles på

1. **Første kontakt**
   Afklaring og visitation
2. **Aktivering**
   Tilbud, krav, dokumentation
3. **Progression**
   Målbar fremgang mod job
4. **Hurtigt → lineært → målbart**
   Tempo er succeskriteriet

Borgerens healinglogik
Hvad der faktisk skaber progression

1. **Tryghed og relation**
   Forudsætning for alt andet
2. **Stabilisering**
   Hverdagsstruktur, behandling
3. **Tilbagefald og genopbygning**
   Ikke lineært — ikke et fejlsignal
4. **Langsomt → cyklisk → relationelt**
   Stabilitet er succeskriteriet

HVAD SKER DER, NÅR DE TO LOGIKKER MØDES?

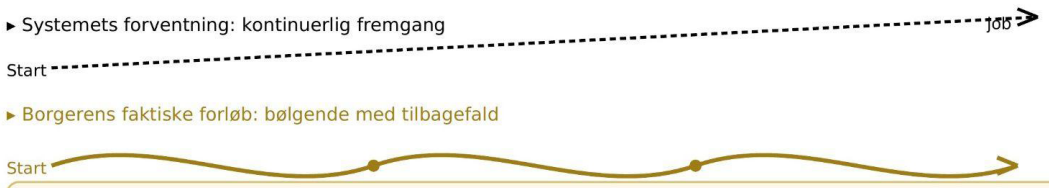

Når systemets tidslogik og borgerens healinglogik trækker i modsat retning, opstår der en usynlig konflikt. Sagsbehandleren møder borgeren med krav tilpasset den stiplede linje — mens borgeren lever på den bølgede linje. Resultatet misforstås som manglende motivation, selvom det er en traumebetinget reaktion på pres.

FOR BORGEREN OPLEVES DET SOM

Endnu et system med sin egen dagsorden — der ikke ser, hvad der faktisk foregår. Skam og sammenbrud forstærkes.

FOR MEDARBEJDEREN SKABER DET

Faglig afmagt: man ved, hvad der ville hjælpe — men strukturen tillader det ikke. Indsatsen løber i tomgang.

5. Nye muligheder fra 1. juli 2026

Dette afsnit forankrer analysen i beskæftigelsesreformens konkrete, vedtagne forandringer med henvisning til centrale love og bekendtgørelser samt korte citater, der bærer analysens pointer.

Reformen skaber

1. Mindre regel- og processtyring.
2. Friere lokal organisering.
3. Færre forløb/ordninger.

Disse ændringer udgør de strukturelle betingelser, der gør de effektiviserings- og kvalitetsgevinster, som denne analyse peger på, mulige og potentielt større end reformens egne forudsætninger.

Beskæftigelsesreformen er en gennemgribende omlægning af, hvordan kommuner og a-kasser fremover skal tilrettelægge beskæftigelsesindsatsen. Reformens kernetanke er at flytte systemet fra detaljerede proceskrav og standardiserede forløb hen imod færre regler og mere fagligt skøn, og samtidig give kommunerne friere rammer til at organisere opgaven.

Det fremgår direkte af den politiske aftale, at reformen både handler om frisættelse og forenkling og om at fjerne krav, der binder organiseringen. De økonomiske forventninger til reformen er et provenu på 2,6 mia. kr. i 2030 og 2,7 mia. kr. varigt.

Det er centralt for denne analyse, fordi reformen dermed ikke blot er en organisatorisk omlægning, men en systemændring, hvor gevinster forventes at komme fra færre proceskrav, færre ordninger og mindre kompleks styring.

1. Retsgrundlaget: de bærende ændringer i lov og bekendtgørelser

Første bølge af reformen er udmøntet ved **lov nr. 1750 af 29. december 2025** om ændring af bl.a. lov om en aktiv beskæftigelsesindsats (LAB) og lov om organisering og understøttelse af beskæftigelsesindsatsen m.v. (herefter "organiseringsloven"). Loven har ikrafttrædelse fra **1. februar 2026** (med særregler for enkelte dele).

LAB fremgår som konsolideret lovbekendtgørelse (LBK) med senere ændringer, herunder bl.a. ved lov nr. 1750 af 29/12/2025. Tilsvarende fremgår organiseringsloven som konsolideret LBK med senere ændringer, herunder ved lov nr. 1750 af 29/12/2025.

1.1. Afskaffelse af jobcenterkravet

En af reformens mest håndgribelige forandringer er, at begrebet og kravet om et jobcenter som særskilt organisatorisk enhed afvikles som styrende princip, ligesom direkte henvisninger til jobcentre og rehabiliteringsteam er fjernet.

Reformens retlige greb er dermed ikke "kosmetisk". Man kan med god ret tale om en styringsændring, hvor ansvaret og opgaven fastholdes, men hvor den formelle organisatoriske løsning (jobcenteret) ikke længere er lovfastsat.

1.2. Ophævelse af rehabiliteringsteam-krav

Reformen fjerner også den detaljerede struktur omkring rehabiliteringsteam på lovniveau. I ændringsloven fremgår det direkte, at **§§ 9-12 ophæves** i organiseringsloven.

Det betyder at rammen flyttes fra en fast team konstruktion til et lokalt ansvar for at inddrage rette fagligheder.

1.3. Bekendtgørelsesniveauet følger med: BEK nr. 12 af 07/01/2026

Reformen slår også igennem i underliggende regler. **Bekendtgørelse nr. 12 af 7. januar 2026** ændrer bekendtgørelse om en aktiv beskæftigelsesindsats og træder i kraft **1. februar 2026**.

Her gentages det samme systemskifte i meget konkret form:
"Overalt i bekendtgørelsen … ændres 'jobcenteret' til: 'kommunen' …"
Og enkelte steder ændres helt konkret "et jobcenter" til "en kommune".

Bekendtgørelsen viser dermed, at afskaffelsen af jobcenterregimet ikke kun er en politisk overskrift, men en juridisk gennemført ændring, der ruller ned gennem regelsættet.

2. Hvorfor potentialet er betydeligt

Reformens egen økonomilogik er tydelig: provenu forventes især fra forenkling og mindre processtyring. Det afgørende er, at reformens virkemidler ændrer systemets adfærdsmuligheder – ikke bare enkelte indsatser.

2.1. Fra proceskrav til faglig prioritering = lavere sagsintensitet, når det virker

Når pligten til bestemte kontaktforløb, bestemte organisatoriske enheder og detaljerede proceskrav reduceres, kan kommunerne i højere grad styre efter:

- **reelt behov** (hvem har brug for tæt kontakt – og hvem har brug for ro/stabilisering),
- **funktion og progression** (hvad øger faktisk arbejdsevne/tilknytning),
- **koordination** (undgå parallelle, modstridende forløb).

Det åbner for, at sagsforløb kan blive mindre administrative og mere målrettede. Reformens provenu antager gevinster ved mindre processtyring i stort omfang; men denne analyses pointe er, at når kommuner bruger frisættelsen til systematisk at reducere unødvendige gentagelser, dobbeltregistrering, og "forløb for forløbets skyld", kan nettogevinsten blive større end forudsat fordi adfærdsændringen kan slå igennem både i beskæftigelsesindsatsens egne omkostninger og i de afledte forløb på tværs.

2.2. Fri organisering gør robuste tværfaglige flows mulige

Når rehabiliteringsteam som fast konstruktion ophæves, og "jobcenter" ikke længere er en formel organisatorisk pligt, får kommuner mulighed for at designe samarbejdsflader, der passer til lokale behov og målgrupper.

Det kan (hvis det gøres bevidst) mindske ventetid, omkørsler og gentagne afklaringer, fordi borgerens sag kan forankres i en mere sammenhængende planlogik.

Her ligger et centralt, ofte undervurderet potentiale: Når strukturelle skift reducerer "systemfriktion" (flere overleveringer, flere fora, flere formelle trin), kan der frigøres tid, som kan omsættes til enten lavere udgift eller højere kvalitet pr. krone – og i praksis ofte begge dele.

3. Samlet vurdering

Reformen er juridisk set en kombination af:

1. **Styrings- og organisationsændring** (jobcenterkravet ophæves; "jobcenter" erstattes af "kommunen" i lov og bekendtgørelse).
2. **Afbureaukratisering af processer og konstruktioner** (bl.a. ophævelse af rehabiliteringsteam-krav).
3. **Forenkling med økonomisk mål** (provenu 2,6 mia. kr. i 2030 og 2,7 mia. kr. varigt).

Disse konkrete greb gør det realistisk at hente de gevinster, reformen selv forventer. De gør det også sandsynligt, at gevinsterne **kan blive større**, hvis frisættelsen omsættes til konsekvent praksis: lavere sagsintensitet dér, hvor det ikke skaber effekt; hurtigere, mere sammenhængende forløb dér, hvor tværfaglighed er nødvendig; og færre systemskabte gentagelser i hele kæden fra første kontakt til varig tilknytning.

6. Seksuelle overgreb og senfølger

Social- og Boligstyrelsen anslår, at mellem 60 og 80 procent af personer, der har været udsat for seksuelle overgreb i barndommen, oplever senfølger senere i livet (Socialstyrelsen 2013). Da senfølger sjældent registreres som en særskilt kategori i de systemer, der typisk beskriver borgeres mistrivsel og funktionsproblemer, er det sandsynligt, at de i praksis ofte fremtræder indirekte – som uspecifik mistrivsel, psykiske og somatiske symptomer samt komplekse sociale problemprofiler – frem for som en tydeligt identificeret hovedårsag.

Undersøgelser viser dog, at 8-10 procent af børn i Danmark udsættes for seksuelle overgreb. Det betyder, at gennemsnitligt vil cirka 2 børn i en skoleklasse opleve minimum et seksuelt overgreb *(VIVE, 2021; Andersen & Kelp, 2017; Hoeck & Jøker, 2019)*.

En dansk undersøgelse viser, at ca. 12 % har været udsat for blottelser, 12 % for uønskede berøringer og 6 % for forsøg på eller fuldbyrdet voldtægt *(VIVE, 2021, s. 107)*.

I familiesammenhæng er piger langt hyppigere udsat for seksuelle overgreb, end det er tilfældet med drenge. Seksuelle overgreb mod børn sker også uden for familien, for eksempel i daginstitutioner, skoler eller i forbindelse med fritidsaktiviteter. Krænkeren kan være en pædagog, lærer, træner og så eller anden autoritet, som barnet ligger under for.

Børn med psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse har en betydeligt højere risiko for seksuelle overgreb end børn uden funktionsnedsættelse. Særligt børn med ADHD, autisme eller udviklingshæmning er i større risiko end deres jævnaldrende. 23 procent af børn med funktionsnedsættelse, og som er anbragt uden for hjemmet, angiver at have været udsat for seksuelle overgreb. Den øgede risiko skyldes blandt andet, at disse børn ofte har nedsat evne til at forstå, sætte ord på eller sige fra over for krænkende adfærd. Samtidig kan de være mere afhængige af voksne og have færre trygge relationer, hvilket øger deres sårbarhed.

Op imod en tredjedel af de seksuelle overgreb mod børn foregår af børn og unge under 18 år.

Med nævnte indsigt kan man således perspektivere, hvor stor en andel af en årgang der bærer en overgrebserfaring med ind i voksenlivet, ved at tage udgangspunkt i undersøgelser blandt børn og unge.

Hvis man omsætter ovennævnte tal til en beregning for voksenbefolkningen, bliver pointen tydelig:

- Alvorlig hændelse: 6 pct. af en årgang ≈ **291.000 voksne**
- Mindst én uønsket seksuel hændelse: 20 pct. af en årgang ≈ **970.000 voksne**

I det lys bliver et konservativt estimat på 6.000–10.000 personer i fastlåste forløb i beskæftigelsesystemet sandsynligt. Det svarer til, at omkring 2–3 pct. af den gruppe, der som unge har oplevet uønsket samleje/forsøg, senere befinder sig i meget langvarige, komplekse forløb (6.000/291.000 ≈ 2,1 pct.; 10.000/291.000 ≈ 3,4 pct.).

Hvad vi ved om senfølger

Senfølger efter seksuelle overgreb kan omfatte: PTSD-symptomer, angst, depression og dissociation; selvskade, spiseforstyrrelser og misbrug; vanskeligheder i nære relationer, tillid og grænsesætning; somatiske symptomer og kroniske smerter; ustabil uddannelses- og beskæftigelsestilknytning samt ensomhed, identitetsforvirring og relationelle vanskeligheder.

Det centrale er ikke én enkelt diagnose, men et mønster af sammensat sårbarhed, der kan påvirke stort set alle livsområder – herunder evnen til at lære, fungere stabilt, indgå i samarbejde og håndtere stress.

Et fremadrettet perspektiv: den digitale dimension

Det skal her bemærkes, at senfølger fra seksuelle overgreb må forventes at fylde mere i de kommende år.

Nyere danske data peger på, at digitale krænkelser og andre ubehagelige oplevelser online er blevet en udbredt del af børn og unges hverdag. En landsrepræsentativ undersøgelse blandt 4.171 børn og unge (9–17 år) viser, at 69 % har haft én eller flere ubehagelige oplevelser online inden for det seneste år. Undersøgelsen peger samtidig på en stigning siden 2021, hvor det tilsvarende niveau var 42 % (bemærk: opgørelsen dækker et bredt spektrum af ubehagelige oplevelser).

Særligt alvorligt er udviklingen for billeddeling uden samtykke: Andelen, der har oplevet, at private eller intime billeder/videoer af dem er blevet delt uden samtykke, er steget fra 3 % i 2021 til 9 % i 2024 (se noter).

Derudover viser undersøgelsen, at udsathed ikke fordeler sig jævnt: blandt børn og unge, der føler sig ensomme, har 84 % været udsat for en digital krænkelse eller anden ubehagelig oplevelse online inden for det seneste år.

Selvom denne analyse primært handler om voksne i beskæftigelsessystemet, har tallene en tydelig langsigtet relevans: Vi ved fra nationale undersøgelser, at en stor gruppe unge rapporterer uønskede seksuelle hændelser offline (bl.a. blandt 8.-klasseselever). Når digitale krænkelser samtidig er så udbredte, indikerer det, at flere børn og unge fremover vil få behov for støtte og at en del kan udvikle længerevarende belastninger, hvis de ikke får relevant hjælp tidligt.

Digitale krænkelser kan få en særlig langtidseffekt, fordi krænkelsen kan opleves som ikke afsluttet. Når intime billeder/videoer kan være i omløb, skaber det et vedvarende kontroltab og en uforudsigelig trussel: materialet kan kopieres, deles og dukke op igen i nye sammenhænge. Det kan fastholde barnet/den unge i alarmberedskab med anticipatorisk angst (hvem har set det – hvornår rammer det igen?) og øge risikoen for længerevarende belastningsreaktioner, herunder angst og traumereaktioner, som kan følge ind i voksenlivet.

Derfor er der en direkte strategisk kobling mellem nutidens indsats for voksne med senfølger og fremtidens behov: Når kommuner og beskæftigelsessystem i dag bliver bedre til at identificere og støtte voksne med senfølger, opbygger vi samtidig kompetencer, samarbejdsveje og traumebevidste praksisser, som vil være nødvendige for at hjælpe en større gruppe i årene frem.

7. Marginalisering på arbejdsmarkedet

Senfølger rammer funktioner, som ofte er afgørende for at kunne komme ind på og fastholde en plads på arbejdsmarkedet: koncentration, hukommelse og læring; stabilt fremmøde og struktur i hverdagen; stress- og konflikthåndtering; evne til at indgå i forpligtende fællesskaber; tillid til autoriteter og systemer.

Samtidig viser forskning, at seksuelle overgreb i barndommen også kan "sætte sig" som kropslige og adfærdsmæssige problemstillinger, der ofte bliver indgangen til kommunal kontakt – uden at den underliggende belastning identificeres.

Et eksempel er svær overvægt: I et studie af 2.211 voksne patienter *(Zhou, Y. m.fl, se noter)* steg forekomsten af rapporteret barndomsmisbrug/overgreb markant med stigende BMI og nåede 36,8 % blandt personer med svær overvægt (klasse III).

Mange traumatiserede borgere henvender sig dog til kommunen med "sekundære" problemer som økonomi, sygdom, misbrug, arbejdsløshed, langvarig stress, social ustabilitet eller somatiske problemstillinger som fx svær overvægt og kroniske symptomer. Under disse problemer kan der ligge seksuelle overgreb, som gør det svært at profitere af standardiserede beskæftigelsesindsatser.

Konsekvensen er, at kommunale forløb – også velmenende og ressourcekrævende forløb – kan blive lange, cirkulære og uden progression, fordi det underliggende problem ikke adresseres.

8. Muligheder i reformen

Den seneste beskæftigelsesreform ændrer som nævnt de praktiske rammer for kommunernes beskæftigelsesindsats markant i 2026–2027. I første fase er lovgivning vedtaget med ikrafttrædelse 1. februar 2026 og 1. juli 2026, og STAR *(se noter)* beskriver samlet reformen som en stor forenkling med større lokalt ansvar og færre proceskrav.

For denne analyse er det centralt, at reformen skaber et større lokalt handlerum til at tilrettelægge indsats efter målgruppens funktionsevne og behov.

Det handler i praksis om tre typer frihed:

1. organisatorisk frihed
2. frihed i kontaktforløb/tilbud og
3. frihed til at samle tværfaglige beslutninger anderledes.

Organisatorisk frihed

Fra 1. februar 2026 afskaffedes det formelle krav om, at den kommunale beskæftigelsesindsats skal være samlet i et jobcenter, og kommunerne får friere rammer for at organisere indsatsen.

Det gør det muligt at indrette indsatsen mere direkte omkring borgerens problemtype – fx ved at:

- samle sagsarbejde for borgere med komplekse problemer i en specialiseret enhed frem for at lade dem følge standardorganisering,
- bygge et tættere samarbejde med socialområde, misbrug, bolig og sundhed ind i organiseringen, uden at skulle "gå på tværs" af en fast jobcenterstruktur,
- sikre bedre kontinuitet (færre skift), fordi organiseringen kan designes til længerevarende relationel sagsføring for de borgere, der ikke profiterer af hyppige skift og standardiserede kontaktkrav.

Denne type organisering gør et senfølgespor praktisk gennemførligt: stabilitet, forudsigelighed og koordineret indsats kræver en ramme, hvor kommunen kan prioritere relation og samarbejde frem for hyppige, standardiserede proceskrav.

Færre proceskrav og mere fleksibilitet

Fra 1. juli 2026 indføres et nyt kontaktforløb med færre proceskrav og mere fleksible rammer for tilbud i indsatsen.

Det er centralt for målgruppen i denne analyse, fordi belastning fra senfølger ofte betyder, at selve systemets tempo, krav og uforudsigelighed kan blive en del af problemet. Med færre proceskrav bliver det lettere at:

- tilrettelægge kontakt som målrettede, planlagte møder (færre "tjek-ind" og flere "problemknusende" møder),
- skabe stabile perioder under behandling/stabilisering, hvor kontakt og aktiviteter tilrettelægges ud fra funktionsevne inden for rammerne af rådighedsforpligtelsen, (som fortsat gælder, men nu i højere grad kan opfyldes på måder, der understøtter snarere end modvirker behandling)
- bruge tilbud mere fleksibelt (fx gradvis opbygning, skånsomme aktiviteter, afklaringsskridt i rette rækkefølge) uden at tilbuddene primært bliver en måde at opfylde proceskrav på.

STAR's spørgsmål-og-svar-materiale lægger op til en praksis, hvor der fortsat kan være krav/rammer, men hvor kontakt og indsats i højere grad skal kunne tilpasses behov – herunder med mere fleksibilitet efter bestemte milepæle.

Det lokale handlerum gør det muligt at operationalisere det, analysen anbefaler: stabilisering først, progression bagefter – uden at jobcentret samtidig tvinges til at holde borgeren i et højt "kravtryk".

Mindre formaliseret proces

Reformen lægger ydermere op til, at kommunerne får friere rammer for den tværfaglige organisering, herunder ændringer i den måde sager vurderes og afklares på. I materiale fra både ministerium og STAR (se noter) fremgår bl.a. fri organisering af den tværfaglige indsats og ophævelse af krav om rehabiliteringsteams fra 1. juli 2026.

Det øger kommunens ansvar for at skabe en robust beslutningspraksis, og gør det muligt at udforme tværfaglige vurderinger, som passer bedre til borgere med senfølger efter seksuelle overgreb (fx hurtigere koordinering, mere sammenhængende plan og færre parallelle vurderingsspor).

9. En senfølgerbevidst tilgang i kommunerne

Når kommunerne fra 1. juli 2026 får større fleksibilitet i kontaktforløb, tilbud og organisering, opstår et konkret handlerum: Indsatser kan i højere grad indrettes efter borgerens funktionsevne og behov – særligt for borgere i lange og komplekse forløb, hvor standardforløb ikke skaber progression. Reformen leverer ikke en metode i sig selv, men den gør det praktisk muligt at etablere en mere stabil og sammenhængende tilgang for en målgruppe, der ofte oplever gentagne sammenbrud, behandlingsfrafald og forløb uden effekt.

Set i lyset af reformens råderum kan kommunerne indrette en senfølgerbevidst tilgang til borgere med fastlåste forløb: en tilgang, der ikke gør jobcentret til et behandlingssted, men som systematisk reducerer unødige belastninger, øger kontinuitet og sikrer, at borgeren kobles til relevant hjælp, når der er tegn på senfølger efter seksuelle overgreb tidligere i livet.

For målgruppen med senfølger er bevidsthed i praksis også et spørgsmål om autoritetsmødet. I jobcentret møder borgeren en fagperson med mandat til at sætte dagsorden, definere forventninger og træffe beslutninger med konsekvens. Netop det kan ligne den grundstruktur, som er ved seksuelle overgreb (en anden bestemmer, og der kan opleves en skjult dagsorden), og reaktioner kan derfor blive overtilpasning, modstand eller fravær – som let misforstås som manglende motivation.

En senfølgerbevidst kommunal praksis skal derfor forstås som vedvarende tryghedsarbejde: gennemsigtighed om beslutningsveje og rammer, stabil kontakt, forudsigelige aftaler og belastningsstyring, så beskæftigelsesdialogen først bygges ovenpå et fundament, der kan bære.

9.1 Målgruppe og adgang: to veje ind i tilgangen

Tilgangen bør målrettes borgere i langvarige forløb med manglende progression og tegn på kompleks belastning. Kommunen kan organisere adgang på to måder – som kan kombineres:

Kommunal udvælgelse/visitation: Tilgangen aktiveres som et systematisk "stop-op", når standardindsatsen ikke virker. Det sikrer, at borgere med fastlåst progression ikke bliver fastholdt i gentagne standardtrin, men får en målrettet vurdering af, hvad der reelt blokerer for progression.

Frivillig deltagelse på baggrund af tydelig beskrivelse: Kommunen kan også tilbyde borgere at vælge tilgangen frivilligt, hvis de genkender sig selv i beskrivelsen af en fastlåst situation og en mulig senfølgeproblematik. Formålet er at sænke tærsklen for, at borgere kan pege på relevante belastninger, uden at det bliver et krav at "bevise" eller detaljeret genfortælle svære erfaringer. Kommunen bør samtidig være tydelig om formål, kriterier og håndtering af oplysninger, så borgeren ikke oplever pres.

En konkret operationalisering af stop-op-kriteriet — herunder indikatorer, en skabelon til invitation af borgeren og en skitse til intern visitering — er samlet i Appendiks A.

9.2 Kompetencer før udrulning: opkvalificering og fælles standard

Reformens fleksibilitet bliver kun en gevinst, hvis kommunen samtidig bygger den nødvendige faglige kapacitet. En senfølgerbevidst tilgang kræver ikke behandling i jobcentret, men den kræver, at medarbejdere kan genkende relevante tegn, arbejde forudsigeligt og belastningsstyret i mødet og sikre en klar visitationsvej til relevant hjælp.

Før tilgangen sættes i drift, bør kommunen derfor gennemføre et kort, målrettet kompetenceløft – suppleret af supervision – så praksis bliver ensartet og ikke afhænger af den enkelte medarbejders erfaring.

Kompetenceløftet bør mindst dække:

1. Senfølger og reaktioner på senfølger i beskæftigelseskontekst (funktion, fremmøde, undgåelse, overbelastning),
2. Senfølgerbevidst mødepraksis som fælles standard,
3. Visitations- og samarbejdssnit, så borgeren hurtigt kan kobles til relevant støtte og behandling.

En nærmere beskrivelse af kompetenceforløbets indhold, relevante målgrupper og organiseringsmuligheder er samlet i Appendiks B. Kommuner, der ønsker at arbejde systematisk med implementering, kan desuden tage kontakt til Fefeo, der som analysens afsender tilbyder kompendier, undervisningsmateriale, foredrag og tilpassede kompetenceforløb målrettet beskæftigelses- og socialfaglige medarbejdere.

9.3 Tre byggesten i en senfølgerbevidst tilgang

Kommunens senfølgerbevidste tilgang kan indrettes som et konkret set-up med tre byggesten, der udnytter reformens råderum:

Byggesten 1: Rækkefølge og tempo – stabilisering før optrapning

For nogle borgere bliver beskæftigelsesindsatsen først virksom, når borgeren er stabiliseret nok til at kunne møde, samarbejde, lære og håndtere pres uden gentagne sammenbrud.

Tilgangen bør derfor indeholde en afgrænset stabiliseringsfase, hvor kontaktform og aktiviteters omfang og tempo tilrettelægges ud fra borgerens funktionsevne.

Rådighedsforpligtelsen gælder fortsat, men kommunen har — særligt for aktivitetsparate — et reelt skønsrum til at lade indsatsens udformning understøtte behandling frem for at konkurrere med den. Kommunen bør desuden være bevidst om sin ret til at undlade sanktion, når det konkret vurderes ikke at ville fremme rådighedsstillingen.

Byggesten 2: Forudsigelige rammer i kontaktforløbet

Bevidsthed om senfølger efter seksuelle overgreb handler i denne sammenhæng primært om at indrette mødet og forløbet, så systemet ikke utilsigtet øger belastningen. Uforudsigelighed, hyppige skift, mange samtidige krav og et stærkt kontrolnarrativ kan for senfølgerbelastede borgere aktivere stress og undgåelse.

Under de nye rammer kan kommunen gøre forudsigelighed og kontinuitet til en fælles standard: fast kontakt, tydelig dagsorden, skriftlige opsummeringer, mulighed for konkrete behandlingstilbud og realistiske frister.

Byggesten 3: Sammenhæng i én planlogik

Målgruppen har ofte parallelle problemstillinger og indsatser: psykiske symptomer, somatik, økonomisk pres, bolig, netværk, misbrug og lav tillid til systemer. Når der laves parallelle planer uden fælles prioritering, øges risikoen for overbelastning og frafald.

Tilgangen bør derfor bygge på én koordinerende kontakt og én samlet plan med få prioriterede mål ad gangen, så beskæftigelsesindsats, social støtte og behandling understøtter hinanden.

I kritiske perioder – fx ved behandlingsstart, tilbagefald eller større livsændringer – bør der være mulighed for mere håndholdt støtte og tydelig koordinering, så borgeren ikke falder ud mellem systemer.

9.4 Sådan kan kommunen måle progression

For målgruppen er succes ikke nødvendigvis hurtig ordinær beskæftigelse. I en stabiliseringsfase vil relevante indikatorer ofte være stabilitet og funktion: stabilt fremmøde til aftaler og behandling, færre sammenbrud og kriser, bedre hverdagsstruktur og øget evne til at håndtere belastning. Først når disse indikatorer bevæger sig i den rigtige retning, bliver jobrettede skridt realistiske.

Kommuner, der indfører en senfølgerbevidst tilgang, bør derfor koble den til systematisk opfølgning, der måler både progression i funktion og forløbets "drift": varighed, sagsintensitet, antallet af afbrud, brug af parallelle indsatser og graden af kontinuitet i kontaktpersoner. Det gør tilgangen mere gennemsigtig og øger sandsynligheden for, at den faktisk reducerer fastlåste forløb.

9.5 Samlet vurdering af reformens muligheder

Reformens nye handlerum gør det muligt at arbejde mere differentieret for en lille restgruppe, hvor den nuværende indsatsen ofte giver lav effekt.

En senfølgerbevidst tilgang til borgere med fastlåste forløb handler om at skabe stabilitet, sammenhæng og bedre match så vejen til et mere stabilit liv i de mest belastede sager går gennem relevant hjælp og forudsigelige rammer, der gør progression realistisk.

10. Opsummering

Denne analyse har vist, at en del af de langvarige og komplekse beskæftigelsesforløb kan forstås bedre, hvis man tager højde for senfølger efter seksuelle overgreb.

Når senfølger ikke genkendes, risikerer standardiserede krav, hyppige skift og proceskrav at ramme ved siden af borgerens funktionsniveau. Det kan øge risikoen for sammenbrud, behandlingsfrafald og gentagne afklaringsforløb – til skade for borgeren og med høje omkostninger for kommunen.

Samtidig ændrer rammerne sig. Fra **1. juli 2026** får kommunerne et større handlerum gennem færre proceskrav i kontaktforløb, mere fleksible rammer for tilbud og friere organisering af den tværfaglige indsats.

Reformen gør det realistisk at omsætte viden om senfølger til praksis – ikke ved at gøre jobcentret til et behandlingssted, men ved at indrette indsatsen, så den understøtter stabilisering, kontinuitet og gradvis progression.

Analysens hovedpointer

- **Senfølger er ofte usynlige i sager:** De fremstår sjældent som en særskilt registreret årsag, men som komplekse problemprofiler og ustabil funktionsevne.
- **Standardindsats kan ramme skævt:** Krav, tempo og uforudsigelighed kan for senfølgerbelastede borgere udløse stressrespons og sammenbrud, som misforstås som "manglende motivation".
- **Reformen skaber et praktisk mulighedsrum:** Kommuner kan i højere grad tilpasse kontakt, tilbud og tværfaglighed efter behov – og dermed indføre et tydeligere senfølgerbevidst spor for restgruppen.
- **Økonomien følger mekanismen:** Hvis der som anslået "fejlinvesteres" 1,2–3,0 mia. kr. årligt i lav-effekt-forløb for en senfølgergruppe, vil reformen kunne frigøre ca. 240–600 mio. kr. årligt, hvis den skaber reel progression for bare 1 ud af 5 (20%).

Brug reformen smart

Kommunalt (fra 1. juli 2026)

1. **Stop-op-kriterium + kompetent vurdering**
   Indfør et stop-op-kriterium ved manglende progression: Når standardindsats ikke virker, skal der systematisk vurderes senfølgeindikatorer og behov for stabilisering. Det forudsætter målrettet efter- og videreuddannelse samt løbende supervision, så vurderinger bliver ensartede og ikke personafhængige.

2. **Stabiliseringsspor + senfølgerbevidst praksis i kontaktforløbet**
   Etabler et stabiliseringsspor i kontaktforløbet: færre skift, forudsigelig kontakt og klare funktionsmål (fremmøde, belastningsstyring, hverdagsstruktur) koblet til relevant behandling. Understøt sporet med kompetenceudvikling i senfølgerbevidst mødepraksis og konkrete samtaleredskaber, så krav, tempo og kommunikation tilpasses funktionsevnen.

3. **Én planlogik + tværfaglig koordination med fælles fagligt sprog**
   Saml planlogikken: én koordinerende kontakt og én samlet plan, så beskæftigelse, social indsats og behandling ikke trækker i hver sin retning. Etabler samtidig fælles kompetencegrundlag på tværs (beskæftigelse/social/sundhed) og faste samarbejdsgange, så koordinationen bygger på samme forståelse af funktionsevne, belastning og progression.

Nationalt (for at understøtte kommunernes implementering):

1. **Kortlæg omfanget**: styrk viden om senfølgeprofil i langvarige forløb (så indsatsen dimensioneres på et reelt grundlag).

2. **Sæt en fælles standard for bevidst praksis for senfølger** i beskæftigelsesindsatsen (kompetencer, supervision, samarbejdsaftaler).

3. **Skab klare rammer for tilpasning af krav i stabiliserings-/behandlingsperioder**, så retssikkerhed og gennemsigtighed fastholdes.

Reformens større frihedsgrader fra 1. juli 2026 skaber et handlerum, som bliver en gevinst, hvis kommunerne samtidig har de nødvendige kompetencer til at identificere målgruppen og tilrettelægge en indsats, der matcher funktionsevnen.

For borgere med senfølger efter seksuelle overgreb betyder det især to ting: at medarbejdere kan genkende relevante tegn og reaktionsmønstre – og at kommunen har klare visitationsveje til den rette hjælp.

I praksis kræver det, at frontmedarbejdere og nøglefunktioner (sagsbehandlere, jobkonsulenter, koordinatorer, ledere) får grundlæggende viden om senfølger i mødepraksis, så "manglende fremmøde" og "samarbejdsvanskeligheder" ikke automatisk forstås som manglende motivation, men kan vurderes i et funktions- og belastningsperspektiv. Det handler ikke om at lave behandling i jobcentret, men om at kunne stille de rigtige spørgsmål, skabe tryghed og sikre en tidlig og korrekt kobling til relevante tilbud.

Kommuner kan tilvejebringe denne kapacitet gennem kompetenceforløb, supervision og standardiserede arbejdsgange – herunder i samarbejde med specialiserede videns- og rådgivningsaktører på området, fx Fefeo, som kan bidrage til kompetenceudvikling, visitationsstøtte og brobygning til relevante indsatser.

Appendix 1:
Visitationsmodel for senfølgerramte

Tilgangen bør målrettes borgere i langvarige forløb med manglende progression og tegn på kompleks belastning. Kommunen kan organisere adgang på to måder — som kan kombineres:

Kommunal udvælgelse/visitation: Tilgangen aktiveres som et systematisk "stop-op", når standardindsatsen ikke virker. Det sikrer, at borgere med fastlåst progression ikke bliver fastholdt i gentagne standardtrin, men får en målrettet vurdering af, hvad der reelt blokerer for progression.

Frivillig deltagelse på baggrund af tydelig beskrivelse: Kommunen kan også tilbyde borgere at vælge tilgangen frivilligt, hvis de genkender sig selv i beskrivelsen af en fastlåst situation og en mulig senfølgeproblematik. Formålet er at sænke tærsklen for, at borgere kan pege på relevante belastninger, uden at det bliver et krav at "bevise" eller detaljeret genfortælle svære erfaringer. Kommunen bør samtidig være tydelig om formål, kriterier og håndtering af oplysninger, så borgeren ikke oplever pres.

Tre indikatorer for kommunal udvælgelse

For at gøre stop-op-kriteriet operationelt anbefales det, at kommunen anvender tre konkrete indikatorer. Disse indikatorer kræver ikke ny registrering — de kan som udgangspunkt aflæses af eksisterende sagsdata og sagsbehandlerens løbende vurdering. Alle tre behøver ikke være opfyldt; tilstedeværelsen af to ud af tre bør som udgangspunkt udløse en struktureret stop-op-vurdering.

Indikator 1: Varighed og forløbsmønster uden progression

Hvad: Borgeren har været i kontanthjælpssystemet i 12 måneder eller mere, og der er ikke sket dokumenterbar progression mod uddannelse, job eller øget funktionsevne på trods af mindst to afsluttede tilbud eller afklaringsforløb.

Hvorfor: Langvarige forløb uden progression er et objektivt og systemtilgængeligt signal om, at standardlogikken ikke virker. Det er ikke i sig selv bevis på senfølger — men det er et klart kriterium for, at sagen fortjener en anden tilgang.

Spørgsmål til sagsbehandleren:

- Er der de seneste 12 måneder dokumenteret progression i funktionsevne, fremmøde eller beskæftigelsesrettet adfærd?
- Har borgeren gennemført to eller flere tilbud/afklaringer uden effekt?
- Er der en klar og fagligt begrundet forklaring på den manglende progression — eller er forklaringen uklar?

Indikator 2: Mønster af sammenbrud, frafald og ustabilitet

Hvad: Borgeren har et dokumenteret mønster med afbrud i tilbud, gentagne sygemeldinger, manglende fremmøde, eller sager der er genåbnet efter sammenbrud — og mønsteret kan ikke primært forklares med somatisk sygdom, misbrug under afklaring eller ydre praktiske barrierer.

Hvorfor: Sammenbrudsmønstre — særligt når de er tilbagevendende og svære at forklare — er et af de mest karakteristiske tegn på senfølgerbetinget funktionsnedsættelse. Borgeren kan fungere tilstrækkeligt i rolige perioder, men miste stabilitet under pres, ved skift eller ved kravstigning. Det misfortolkes let som manglende motivation.

Spørgsmål til sagsbehandleren:

- Er der inden for de seneste 18 måneder dokumenteret to eller flere tilbudsafbrud, som ikke er fagligt forklaret?
- Er der et mønster med perioder af tilsyneladende fremgang efterfulgt af sammenbrud?
- Beskrives borgeren i sagsnoteringer med ord som “uforudsigelig”, “svær at motivere”, “manglende fremmøde” eller “samarbejdsvanskeligheder” — uden at der er en klar diagnose eller konkret forklaring?

Indikator 3: Kompleks og sammensat belastningsprofil

Hvad: Borgeren har to eller flere samtidige problemkomplekser på tværs af forvaltninger eller fagområder — fx psykisk mistrivsel kombineret med økonomi, boliginstabilitet, sociale relationer, somatiske symptomer eller misbrug — og der er ingen samlet planlogik, der forbinder dem.

Hvorfor: Senfølger efter seksuelle overgreb fremtræder sjældent som én klart defineret problematik. De viser sig typisk som en sammensat profil, hvor mange ting er svære på én gang. Når en borger har mange åbne problemspor på tværs af systemer — uden at de hænger sammen i en fælles forståelse — er det et signal om, at den bagvedliggende årsag muligvis ikke er identificeret.

Spørgsmål til sagsbehandleren:

- Er der aktive parallelle forløb i mindst to af følgende: beskæftigelse, psykiatri/behandling, misbrug, socialforvaltning, gældsrådgivning, bolig, familiesag?
- Er der en fælles plan, der koordinerer disse forløb — eller kører de uafhængigt af hinanden?
- Har sagsbehandleren en samlet forståelse af, hvad der holder borgeren fastlåst — eller fremstår årsagerne uklare på tværs af sagsakterne?

Skitsemodel for indstilling til senfølger forløb

Nedenstående model er en skitse til et enkelt, struktureret grundlag for den faglige beslutning om at visitere en borger til det senfølgerbevidste spor.
Modellen bør tilpasses kommunens egne systemer og sagsbehandlingspraksis.

Formål

Forløbet er et kommunalt "spor", der starter med én afgørende forudsætning: at borgeren kan opbygge tillid til systemet (og den konkrete kontaktperson), før beskæftigelsessamtaler og -krav får fylde.

For en del borgere med senfølger efter seksuelle overgreb kan "beskæftigelse" opleves som et risikofyldt tema, fordi det aktiverer erfaringer med kontrol, vurdering, skam og mistillid. Når tillid mangler, øges risikoen for undgåelse, frafald og sammenbrud – også selv om indsatserne på papiret er relevante.

Hvad kræver det at opbygge tillid (kommunens ansvar)?
Tillid skabes ikke ved at bede borgeren "åbne op", men ved at kommunen leverer en kontakt, der er:

- Kontinuerlig: fast kontaktperson, færre skift, tydelig rolle.
- Forudsigelig: klar dagsorden, aftaler på skrift, overskuelige trin.
- Magtbevidst og respektfuld: tydelighed om rettigheder/pligter uden trusler, sanktioner eller "skjulte" konsekvenser.
- Tempo- og grænseorienteret: borgeren kan sige nej, stoppe, holde pauser og vælge rækkefølge.
- Skånsomt beskæftigelsesrettet: beskæftigelse introduceres først som et fremtidigt perspektiv – ikke som test eller pres.

To indikatorer (til intern udvælgelse – ikke til "bevisførelse")

Indikatorerne er signaler om, at standardforløb kan være uhensigtsmæssige, og at der i stedet bør vælges et tillidsopbyggende spor, før man skruer op for beskæftigelsesdialogen.

Indikator 1: Varighed og forløbsmønster uden progression

- Hvad: Langvarigt forløb med gentagne tilbud/afklaringer uden stabil fremgang.
- Hvorfor: Når kontakt og krav gentages uden at borgerens oplevede tryghed øges, kan systemet blive endnu et sted, der "ikke virker" – hvilket forstærker mistillid og resignation.

Spørgsmål til sagsbehandleren:

- Har borgeren været i forløb i lang tid uden stabil bedring i funktion/tilknytning?
- Har der været flere "nye starter" (nye planer, nye personer, nye tilbud) uden at noget sætter sig?
- Er det uklart, hvad der reelt spænder ben – udover "manglende motivation"?

Indikator 2: Mønster af sammenbrud, frafald og ustabilitet

- Hvad: Afbrudte forløb, udeblivelser, pludselige stop, skiftende tilslutning, konflikter eller "forsvinder".
- Hvorfor: Et sammenbrud kan være et tegn på, at noget blev for utrygt, for hurtigt eller for kontrollerende – ikke nødvendigvis udtryk for vilje eller samarbejdsevne.

Spørgsmål til sagsbehandleren:

- Er der et mønster, hvor borgeren falder fra, når krav øges eller når nye personer kommer ind?
- Er der tegn på overbelastning (søvn, angst, uro, dissociation, misbrug, selvskade) omkring møder/krav?
- Bliver borgeren i notater beskrevet som "uforudsigelig", "svær at motivere" eller "samarbejdsvanskelig" uden klar forklaring?

Invitation til borgeren (tillid først – beskæftigelse bagefter)

Når en borger identificeres via én eller flere indikatorer, bør invitationen formuleres som et tilbud om et tillidsopbyggende spor – ikke som endnu et krav, en ny afklaring eller et pres for at "fortælle mere".

Mange borgere i målgruppen bærer på erfaringer med ikke at blive troet, med at blive vurderet/bedømt og med systemkontakt, der opleves kontrollerende. Det betyder, at beskæftigelsessamtaler kan føles ufarlige for systemet, men farlige for borgeren.

Invitation til forløb – til brug i samtalen eller som skriftligt oplæg

> "Vi kan se, at du har haft et langt forløb, og at tingene ikke har rykket sig på en måde, der giver mening for dig – og heller ikke for os. Vi tror ikke, det handler om, at du ikke prøver.
>
> Vi vil gerne tilbyde et forløb, hvor vi starter et andet sted: vi bruger tid på, at du kan få tillid til én fast person hos os, og at kontakten bliver tryg og forudsigelig.
>
> Det betyder, at du ikke skal møde op til 'endnu en afklaring', og du skal ikke forklare eller bevise noget. Du bestemmer tempoet, og du kan tage en bisidder med.
>
> Når – og hvis – det bliver trygt nok, kan vi begynde at tale om beskæftigelse på en måde, der ikke vælter dig.
>
> Har du lyst til at høre, hvad det konkret indebærer – og hvad det ikke er?"

Invitationen bør altid ledsages af:

- Konkret beskrivelse af de første 2–4 møder (formål: tryghed, rammer, aftaler, kontaktform – ikke krav).
- Tydelig information om frivillighed: Deltagelse er frivillig, og afslag/pauser har ingen negative konsekvenser for ydelse eller sag.
- Valgmuligheder: tidspunkt, sted, mulighed for korte møder, pauser, skriftlige aftaler, bisidder.
- Én fast kontaktperson (navn + hvordan borgeren kan få fat i vedkommende).

Indstilling til senfølgebevidst forløb

Intern arbejdsskabelon — udfyldes af ansvarlig sagsbehandler

1. Grundlag for indstilling (indikatorer)

Angiv hvilke indikatorer, der er til stede (sæt kryds og beskriv kort):

- Indikator 1 – Varighed og forløbsmønster uden progression (beskriv kort)
- Indikator 2 – Mønster af sammenbrud, frafald og ustabilitet (beskriv kort)
- Indikator 3 – Kompleks og sammensat belastningsprofil (beskriv kort)

2. Hvad er forsøgt hidtil?

Kort oversigt over indsatser/tilbud de seneste 18–24 måneder og vurdering af effekt – herunder:

- Hvad blev for svært/hvorfor brød det sammen? (hvis kendt)
- Hvad har borgeren tidligere sagt ja til – og hvad sagde borgeren nej til?

3. Faglig begrundelse: Hvorfor "tillid først"?

Beskriv kort din faglige vurdering af, hvorfor beskæftigelsessamtaler/krav aktuelt ikke er "neutrale", men potentielt utrygge for borgeren.

- Hvilke tegn tyder på, at relationel tryghed er en forudsætning for progression?
- Hvad er risikoen ved at fortsætte som hidtil?

4. Plan for tillidsopbygning (de første 4–8 uger)

Angiv de konkrete greb, der skal gøre kontakten tryg og forudsigelig:

- Fast kontaktperson (navn/funktion) og back-up ved fravær
- Aftale om kontaktform (telefon/skriftligt/fremmøde), mødelængde, pauser
- Aftale om dagsorden og opsummering på skrift efter møder
- Borgerens grænser (hvad skal undgås i starten – fx bestemte temaer/krav)
- Bisidder: ja/nej + hvem informeres

5. Hvornår og hvordan introduceres beskæftigelse "ufarligt"?

Beskriv kriterier for hvornår man kan begynde at tale beskæftigelse (fx når der er stabilt fremmøde til korte møder, borgeren oplever sig forstået, der er aftalt rammer uden konflikt).

- Første skridt i beskæftigelsesdialogen (fx håb, interesser, skånsomme perspektiver)
- Hvad skal ikke ske (fx afprøvning som "test", ultimative tidsfrister, parallelle krav)

6. Borgerens perspektiv og samtykke

Er borgeren orienteret om indstillingen og præmissen "tillid først"?

- Borgeren er orienteret og siger ja
- Borgeren er orienteret og ønsker betænkningstid
- Borgeren er endnu ikke orienteret (angiv hvorfor og hvornår)

7. Koordinationsbehov

Behov for at orientere/inddrage andre indsatser ved opstart (social, sundhed, misbrug, bolig, gæld mv.), så borgeren ikke mødes af modstridende krav.

8. Leder/faglig koordinators godkendelse

Underskrift og dato.

Indstillingen arkiveres i sagen og danner grundlag for den første samtale i det senfølgebevidste forløb.

Den erstatter ikke handleplanen, men supplerer den med en tydelig rækkefølge:

tryg kontakt -> tillid -> gradvis beskæftigelsesdialog.

Fefeo som videns- og kompetenceaktør

Fefeo — Viden og handling ved seksuelle overgreb — er en specialiseret videns- og rådgivningsorganisation med mangeårig erfaring i at omsætte viden om seksuelle overgreb og senfølger til praksisnær undervisning og organisationsudvikling.

Fefeo kan bidrage til kommunernes kompetenceudvikling på flere måder:

- Kompendier og undervisningsmateriale målrettet beskæftigelses- og socialfaglige medarbejdere, der giver et fælles fagligt grundlag uden at forudsætte forudgående specialviden
- Foredrag og oplæg til ledergrupper, fagteams og tværfaglige netværk — med afsæt i aktuel viden og konkrete praksiseksempler
- Tilpassede kompetenceforløb for kommuner, der ønsker at implementere en senfølgerbevidst tilgang som del af deres beskæftigelsesindsats
- Visitationsstøtte og faglig sparring i konkrete sager eller ved opbygning af interne arbejdsgange
- Brobygning til relevante behandlings- og støttetilbud, der kan indgå i det tværfaglige samarbejde

Kommuner, der ønsker at arbejde videre med implementering af den tilgang, denne analyse beskriver, er velkomne til at tage kontakt til Fefeo for en indledende dialog om behov og muligheder.

fefeo.dk

Noter og kilder

Kildelisten er organiseret i fem blokke, der følger analysens struktur:

1. beskæftigelsessystem og ledighed,
2. beskæftigelsesreformen og retsgrundlaget,
3. seksuelle overgreb og senfølger,
4. senfølgerbevidste tilgange og praksis samt
5. øvrig baggrundslitteratur.

1. Beskæftigelsessystem og ledighed

1. Danmarks Statistik (30.01.2026): *Ledigheden steg med 600 i december* — kilde til tal for december 2025: 75.100 fuldtidsledige på dagpenge og 14.400 på kontanthjælp.

2. Jobindsats / STAR (29.08.2025): *Ny kontanthjælpsmåling: Rekord få kontanthjælpsmodtagere i juli 2025* — kilde til de 83.700 kontanthjælpsmodtagere i juli 2025 efter sammenlægning med uddannelseshjælp og SHO-ydelse.

3. Beskæftigelsesministeriet (1. juli 2025): *Nye regler fra 1. juli 2025* — nye kontanthjælpssatser og ydelsesstruktur fra 1. juli 2025.

4. Beskæftigelsesministeriet: *Kontanthjælp – satser for 2026*

5. Danmarks Statistik (16.04.2025): *Flere folkepensionister i 2024* — stigning i førtidspensionister til 245.000 i december 2024; stigning særligt under 40 år.

6. VIVE (11.08.2025): *Andel borgere med førtidspension er støt stigende* — andelen af 17–39-årige steget fra 2,1 pct. i 2019 til 2,9 pct. ved indgangen til 2025.

7. VIVE (december 2024): *Årsager til stigning i antallet af unge førtidspensionister* — rapport bestilt af Beskæftigelsesministeriet. Peger på komplekse psykiatriske udfordringer og strukturelle barrierer.

8. EURES / Europa-Kommissionen: *Labour market information – Denmark* — beskæftigelsesgrad 76,6 % for 20–64-årige i 2023; 6,2 procentpoint over EU-gennemsnittet.

9. Rigsrevisionen (2018): *Beretning om jobcentrenes effektivitet* — baggrundskilde om effektudfordringer.

10. VIVE/KORA: *Kvantitativ slutevaluering af frikommuneforsøget på beskæftigelsesområdet*

2. Beskæftigelsesreformen og retsgrundlaget

11. Retsinformation: *Lov nr. 1750 af 29. december 2025* — lov om ændring af LAB, organiseringsloven m.fl.; ikrafttrædelse 1. februar 2026 og 1. juli 2026.

12. STAR (januar 2026): *Juridisk startvejledning til lov nr. 1750 af 29. december 2025*

13. Retsinformation: *Bekendtgørelse nr. 12 af 7. januar 2026* om ændring af bekendtgørelse om en aktiv beskæftigelsesindsats (ikrafttrædelse 1. februar 2026).

14. STAR (februar 2026): *Beskæftigelsesreform – lovgivningsproces og ikrafttrædelse* — oversigt over reformens to spor og fem lovforslag.

3. Seksuelle overgreb og senfølger

15. VIVE (2021): *Fysisk vold og seksuelle overgreb mod børn – En vidensopsamling* — omfangstal: 20 pct. uønskede seksuelle hændelser, 6 pct. uønsket samleje/forsøg.

16. VIVE/SFI (2016): *Vold og seksuelle overgreb mod børn og unge i Danmark 2016* — primær dansk omfangsundersøgelse; kilde til bl.a. 12 pct. blottelse, 12 pct. uønsket berøring, 6 pct. forsøg på/fuldbyrdet voldtægt.

17. Social- og Boligstyrelsen (2013): *Voksne med senfølger efter seksuelle overgreb – Sociale indsatser der virker*

18. Aalborg Universitet (AAU): *En kvalitativ undersøgelse af oplevelsen af det beskæftigelsesrettede forløb i jobcenteret for personer med senfølger efter seksuelle overgreb i barn- eller ungdommen*

19. Social- og Boligstyrelsen m.fl. (feb. 2026): *Strategiske spor til bekæmpelse af vold og seksuelle overgreb mod børn*

20. Social- og Boligstyrelsen (2022): *Den professionelle tvivl – en håndbog om tidlig opsporing af overgreb mod børn og unge*

21. Red Barnet / TrygFonden / Epinion (2024): *Børn og unges erfaringer med digitale krænkelser og andre ubehagelige oplevelser online* — stigning fra 42 pct. (2021) til 69 pct. (2024) med ubehagelig online-oplevelse; billeddeling uden samtykke steget fra 3 til 9 pct.

4. Senfølgerbevidste tilgange og praksis

22. VIVE (2022): *Viden om traumebevidste tilgange i indsatser til socialt udsatte voksne* — kilde til citatet om fagrelevant personale og risikoen for lukkede døre. Anbefaler traumebevidst praksis på organisationsniveau.

23. NICE (2018): *Post-traumatic stress disorder (NG116)* — international klinisk vejledning; anbefaler 8–12 sessioner traumefokuseret KAT eller EMDR.

24. Social- og Boligstyrelsen, Senfølger efter seksuelle overgreb En håndbog til kommunale fagpersoner

5. Øvrig baggrundslitteratur

25. Zhou, Y. m.fl. (2024): Systematisk review og meta-analyse om sammenhæng mellem adverse childhood experiences (ACEs) og overvægt/fedme i voksenlivet — kilde til data om 36,8 pct. rapporteret barndomsmisbrug/-overgreb ved svær overvægt (klasse III).

26. Social- og Boligministeriet: *Den Socialøkonomiske Investeringsmodel (SØM), dokumentationsrapport (v3.2, 2024)* — regnemetode til budgetøkonomiske konsekvenser af sociale tiltag.

Fefeo

Viden om seksuelle overgreb mod børn